

Rapport – Gjennomføring av habitatforbedrende tiltak i Åroselva

Dato: 21.11.2025

Fra: Røyken og Åros JFF og Åros Elveeierlag

Kontaktperson:

Steinar Paulsen, mob: 905 44 697 E-post: steinar.paulsen235@gmail.com

På grunnlag av tillatelse gitt av:

Statsforvalteren i Østfold Buskerud Oslo Akershus

Ref sak 2023/18282

1. Bakgrunn

Søknad om midler til å utføre habitatsforbedrende tiltak i Åroselva ble innvilget av Statsforvalteren i Viken 09.05. 2023, under forutsetning om å innhente «tillatelser etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag». Etter en prosess med delvis avslag på søknaden (28.8.24), innsendt klage (28.08.24) med utfyllende kommentarer og noe justering av søknaden, ble endelig tillatelse gitt av Statsforvalteren i Østfold Buskerud Oslo Akershus den 30.06.25

Formål

Formålet var å styrke gyte- og oppvekstforhold for laks og sjørørret, samt redusere erosjon med påfølgende massetransport til Oslofjorden.

2. Metode og gjennomføring

Det ble søkt om tiltak i tre prosjektområder med ulike grader av tiltak og utføres av elveeierlaget med gravemaskin, innleid transport og omfattende dugnadsinnsats fra Røyken og Åros JFF.

De ulike tiltakene er utført ved kombinasjon av maskinbruk fra land og direkte i elveløpet ved lav vannføring. Gytegrus ble tippet fra elvebredd, samt fra bru ved vei, og deretter fordelt manuelt eller mekanisk. Der naturlig strømtilpasning var ønsket, eller det var vanskelig å komme til med videre utlegging, ble grusen overlatt til elva for videre fordeling. Dette er ikke optimal metode for å fordele grus på selve gyteområdet, da grusen som blir flyttet på etter hvert blir liggende i dødvannet der strømmen avtar, men

det gir likevel et bunnsubstrat som gir gode vilkår for yngel, vanninnsekter og andre vannlevende organismer.

Alle tiltakene er gjennomført i tråd med faglige anbefalinger i:

- NORCE – Tiltakshåndbok for bedre fysisk vannmiljø
- Restaurering av gytebekker for sjøørret (Karlsen)
- NVE – Sikringshåndboka
- + Andre relevante kilder og erfaringer fra tidligere prosjekter

All gytegrus ble hentet fra godkjente lokale masseuttak (Storsand Grus og Sandtak), i samsvar med søknaden. Masse til friksjonslag, erosjonssikring og storstein til terskler og habitater i elva er delvis stein som var i elva og ressurser fra lokale grunneiere.

3. Beskrivelse av gjennomførte tiltak per prosjektområde

Prosjektområde 1 – Hølen ved renseanlegget

Tiltak i søknad: utlegging av gytegrus, plastring av erosjonsutsatt bredd, utlegging av større steiner.

Status: *Tiltak gjennomført i samsvar med tillatelsen.*

Tiltak som ble fullført:

- Gytegrus lagt ut under brua og nedover i hølen mot brekket. Gytegrusen ble i hovedsak tippet fra brua og fordelt. Videre nedover i hølen ble det lagt ut et friksjonslag av ulik struktur for at gytegrus og stein av ulik størrelse skal ligge i ro og ikke synke ned i løst bunnsubstrat.
- Erosjonssikring av søndre elvebredd gjennom plastring med stabiliserende lag av stein med varierende størrelse og struktur.
- I den delen av hølen det var fokus på å bedre forhold for skjul og oppvekst ble det også gjort noe gjenbruk av storstein funnet i elveløpet.
- Arbeid ble utført med gravemaskin både fra land og i vassdraget ved lav vannføring.

Resultat: Området framstår som et forbedret gyte- og oppvekstområde for ungfisk og erosjonen i den ustabile bredden er nå betydelig redusert. Tiltaket har ingen negative hydrologiske konsekvenser nedstrøms.

Prosjektområde 2 – Strekingen Fabrikken → Bedehuset

Tiltak i søknad: reetablering av to terskler, utlegging av gytegrus, plastring av erosjonsutsatte bredder.

Status: *Tiltak gjennomført i samsvar med tillatelsen.*

Gjennomførte elementer:

- Lave strykterskler/celleterskler reetablert etter samme metode som i vellykkede tiltak lengre opp i vassdraget.
- Gytegrus fordelt i gyteområdene i øvre del ved fabrikken, nedstrøms og rundt tersklene og i nedre del av hølen.
- Utlegging av stein av variabel størrelse for bedre skjul, oppvekst og standplasser, som også gir en positiv variasjon i strømbildet.
- Plastring gjennomført i områder med tydelig erosjon, både øverst og nederst på strekingen, lagvis med stein av varierende størrelse og struktur.

Resultat: Vannspeilet noe hevet, strømbildet er variert med flere passeringspunkter for fisk, flere standplasser og forbedret gyte- og oppvekstområde. Tiltaket har ingen negative hydrologiske konsekvenser nedstrøms.

Prosjektområde 3 – Ølstad → Krokodden

Tiltak i søknad: I opprinnelig søknad lå det inne et element med plastring av vestre bredd på strekingen mellom kulp og pumpehus. Dette viste seg ikke å være nødvendig og i prosessen med klagen på vedtaket ble dette punktet trukket ut av søknaden. Her er det kun lagt gytegrus i øverst i kulpområdet og nedstrøms pumpehuset og noe stein av variert størrelse på strekingen imellom.

Status: *Tiltak gjennomført i samsvar med tillatelsen.*

Gjennomførte tiltak:

- Gytegrus lagt ut ved innløp og utløp av kulpen i øvre del.
- Mellom kulpen og pumpehuset er det lagt ut skjul for å styrke habitatet for flere årsklasser.
- Området nedstrøms pumpehuset er forbedret som gytehabitat med påfyll av gytegrus.

Resultat: Området har fått betydelig økt habitatverdi for ungfisk og forbedrede gyteområder. Tiltaket har ingen negative hydrologiske konsekvenser nedstrøms.

4. Miljøhensyn og kantvegetasjon

Det ble lagt stor vekt på å ikke gjøre skade enn absolutt nødvendig, men som angitt i søknaden må nødvendigvis noe kantvegetasjon bli berørt i arbeidene. Vi er likevel ikke bekymret, fordi den berørte vegetasjonen i all hovedsak er løvtreevegetasjon som har svært gode forhold langs elven. Reetablering av kantvegetasjonen vil skje naturlig og veldig raskt og vil trolig være tilnærmet normal i løpet av en til to vekstsesonger.

5. Vurdering av måloppnåelse

Tiltakene er gjennomført i henhold til tillatelsen og etter gjeldende faglige anbefalinger.

Forventede effekter:

- Bedre og mer stabile gyteområder
- Økte områder med skjul og variasjon i bunnsubstrat og langs elvebredden, bedre oppvekstsvilkår for både fisk, insekter og andre vannlevende organismer.
- Redusert erosjon og redusert massetransport til Oslofjorden, og bedre stabilitet i elvebreddene.

6. Konklusjon

Røyken og Åros JFF og Åros Elveeierlag bekrefter med dette at alle tiltak i prosjektområdene 1–3 er gjennomført i samsvar med tillatelsen gitt av NVE og Statsforvalteren, og i tråd med metodikk og anbefalinger i relevante faglige håndbøker. Det er lagt stor vekt på at tiltakene ikke skal gi negative effekter nedstrøms tiltakene og at erosjonsdempende tiltak ikke skal endre elvas mulighet til naturlig å flomme over breddene ved stor vannføring.

7. Regnskap

Prosjektregrnskap habitatsforbedrende tiltak i Åroselva.

Kostnader		Finansiering	
Transport/maskinleie/ masse/ utlegging	568964	Statsforvalteren	95000
Innkjøp gytegrus	62500	Søknadsmidler NJFF	100000
Kartlegging elvemusling	13750	Egne midler Fiskeforeningen og elveeierlaget	450214
Dugnadstimer beregnet 350 t à kr 350	122500	Dugnadstimer beregnet 350 t à kr 350	122500
Sum	767714		767714

Dokumentasjon

Før arbeidet kunne settes i gang, ble vi pålagt å gjøre nye undersøkelser og søk etter elvemusling. Undersøkelsen ble utført av Fisk- og miljøundersøkelser v/Jørn Enerud med bistand fra foreningen og elveeierlaget. Det ble ikke gjort funn av elvemusling. Ref innsendt rapport datert 07.06.24.

	Prosjektområde 1 Renseanlegget
	Prosjektområde 2 Fabrikken - Bedehuset
	Prosjektområde 3 Ølstad - Krokodden

Arbeidet er i gang.

Informasjon til lokalbefolkningen er viktig. Det blir fort lagt merke til når det foregår uvanlige ting i våre naturområder. Mange lurte på hva all grus og stein som ble tippet langs- og i elva skulle brukes til. Bannere ble hengt opp og informasjon ble lagt ut i lokale FB-grupper. Dette førte til mange positive reaksjoner og ikke minst fikk mange ny kunnskap om at Åroselva faktisk er et viktig anadromt vassdrag som må tas vare på.

Utlekking av gytegrus

I øvre del av Prosjektområde 1 var det mest hensiktsmessig å tippe gytegrusen fra brua. I hølen og i nedre del ble grusen fordelt maskinelt delvis fra bredden og delvis fra elva. Ellers ble det brukt kran og storsekker.

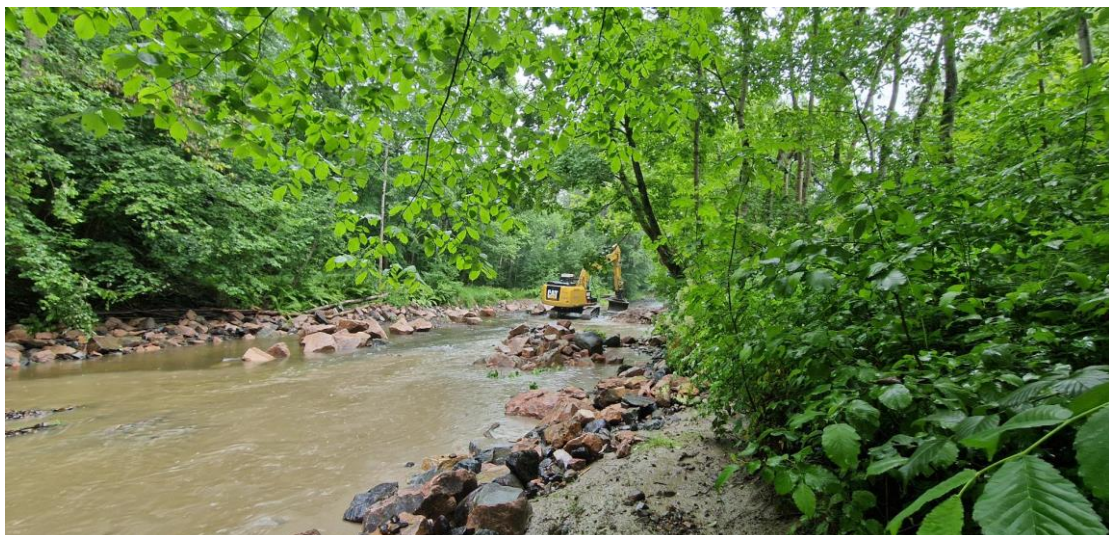

Fra utlegging i prosjekt område 3 Ølstad-Krokodden

Arbeid i elva.

Fordeling av storstein og maser med stein av ulik størrelse erosjonstiltak, skjul og oppvekst, ble gjort med maskin i elva på lav vannstand. Slikt arbeid kan virke «brutalt» og derfor var det viktig at vi på forhånd hadde informert folk i bygda om hva- og hvorfor vi var i elva, og at alle tillatelser var i orden.

Resultatet

Det er observert gytegroper på flere av de nye/reetablerte gyteområdene i tillegg til de « gamle» områdene. Årets fiskesesong ble i praksis avlyst p.g.a. manglende nedbør og minimal vannføring. Det ble kun fanget 2 laks, og de ble tatt de siste dagene før elva stengte. Men da vannet kom, kom det også fisk. Årets gytegroptelling ga et anslag på 168 gytegroper, en heller konservativ vurdering, som ikke har fanget opp det som måtte foregå på de mest utilgjengelige stedene i elva.

Høstens flommer har gjort en god jobb med å fordele gytegrus og flytte på ansamlinger av lettere masser, noe som blir en del av elvas naturlige arbeid. Inntil videre godt fornøyd med resultatet og vil fortsette overvåkingen nøye.

Porsj område 1 Gytegrus fordelt under brua.

Erosjonssikring av søndre elvebredd gjennom plastring med stabiliserende lag av stein med varierende størrelse og struktur.

Prosj.område 2 nedre del, med lave terskler, erosjonssikring og storstein.

Øvre del av prosj.område 2. Fabrikken- Bedehuset. Strekningen har fått påfyll av gytegrus og stabiliserende masser langs breddene, uten at det går utover elvas mulighet til å flomme over ved høy vannføring.

Prosj.område 3. Gytegrusen som ble lagt på brekket og fordelt nedstrøms.

